

הנשרפין פרק תשיעי סנהדרין

ע"א

עין משפט ג'ר מצוה

לו א מיי פיד מה' רומ
הלכה ב סמך לאון
קאפ:
לו ב ב מיי שם הלכה א
ועיני דבימי:

תורה אור השלם

1. וכי יהיה איש שנא
לרעהו וארב לו וקם
עליו והקדוה נפש ומת ונס
אל אחת הערים האל.
דברים יט יא
2. וכי יצאו אנשים ונגפו
אשה הרבה ויצאו יקדיה
ולא יקדיה אסון עגוש
ועגוש באשר ישית עליו
בעל האשה ונתן
בפללים: שמות כא כב
3. ואם אסון יקדיה ונתתה
נפש תחת נפש:
שמות כא כב

והיה זה כדי להמית על לבו והלכה לה על
מתניו ולא היה בה כדי להמית על מתניו
ומת פטור נתכוון להכות את הגדול ולא היה
בה כדי להמית הגדול והלכה לה על הקטן
והיה בה כדי להמית את הקטן ומת פטור
נתכוון להכות את הקטן והיה בה כדי
להמית את הקטן והלכה לה על הגדול
ולא היה בה כדי להמית את הגדול ומת
פטור אבל נתכוון להכות על מתניו והיה
בה כדי להמית על מתניו והלכה לה על
לבו ומת חייב נתכוון להכות את הגדול
והיה בה כדי להמית את הגדול והלכה לה
על הקטן ומת חייב ר' שמעון אומר ואלו
נתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור:
גמ' ר"ש פוער מיבעי ליה. דהא צדיק
קאמר לה ת"ק ולמה ליה לרי שמעון
למהדר פרושא ומאי אפילו: הא
נתכוון להרוג את זה. והתרו צו
עליו להמרת ודאי הוא והרג את
זה חייב דליכא התראה על צן צרות
והרי מתכוון לצן צרות והרגו ור"ש
אומר וכו'. והאי דשביק רבי שמעון
לסיפא צדיק ומנהדר דאוקיא דרישא
דלא תימא ר"ש פוער אכולהו ואפילו
נתכוון על מתניו והלכה לו על לבו:
אמר לחד מינייהו. קא מיכיא ולא
איכפת להי מינייהו: מאי לר"ש
מקרי ליה מתכוון לו ומייחזי או
דילמא כיון דלי אולא אלדך ושצקא
ליה להאי הוא נמי ניחא ליה לאו
מתכוון הוא: אי נמי להכות את
הגוף הזה אבל כסבור הוא שהוא
ראובן ומנא שמעון מי אמרינן כיון
דלהאי גופא אימתכוון מתכוון הוא לו
או דילמא כיון דלהאי גברא לא
איכין פטור ליה ר' שמעון: עד
שיאמר לפטור אני מתכוון. ואותו
פלוני הרג וכו' אמר לחד מינייהו לא
ייחד אותו וכן כסבור ראובן ומנא
שמעון לא זהו פלוני שנתכוון לו:
וארז לו. קרא יתירא הוא נכתוב
כי יהיה איש שזנא לרעהו וקם עליו:
ורצנן. דפליגי עליה דרבי שמעון
מאי דרשי ציה: אמרי דבי רבי ינאי
פרט לוורק און גנו. לתוך תצורה
של בני אדם כותים וישראלים אבל
נתכוון לישראל זה והרג את חצירו
לא אתה קרא למעוטי: סיפוק ליה
וכו'. ולמה לי קרא: אי נמי פגגא
ופגגא. למה לי קרא למפטריה הא
כיון דמאי למימר לכותים קא מתכווניה
אית לך למפטריה משום דספק
נפשות להקל מוהילנו העדה ויומא
ד' פד: ט: לא לריכא וכו'. ואשמעינן
קרא דפטור משום דהוה ליה כותי
קצוע ציניהם וילפינן מהאי קרא דכל
קצוע לא פחות מלהיות נדון כמתנה
על מחנה והוי ספק נפשות להקל
ומהכא נפקא לן בכל דוכתי דכל
קצוע כמתנה על מחנה דמי והא
ליכא למילף מיניה כרובא דמי דהא
מהיכא תיתי לן דילמא האי דפטור ליה
להקל ולא משום דחשבי ליה כרובא
אבל מחנה על מחנה על מחנה על
ילפינן מיניה דאי לאו כמתנה על מחנה
נפשות להקל ואמאי פטור הא רובא
דישראל נייהו ורצנן אית
להו נתכוון להו והרג את זה חייב:
במלות שצמיחה הכתוב מדבר.
נפש תחת נפש. ואי לא נתכוון וכו' איתכוון
מיהא חייב א"ג דלא נתכוון אלא
לחצירו דהא כתיב וכו' ינאו אנשים
וכי ינאו אנשים וכו'.

התראה ספק שמה התראה הוי
פטרינן ליה הכא אל נמנא ששרלא
הרג הא ממייצבין ליה צדקה את
זה וזחר והכה את זה ואף על גב
דספק הוה וצונטר שאמרו לו אל
תותיר וי"ל דשאיני התם שידוע
בצירור שיבא לידי ודאי איכור אם
יתיר או אם יכה שניהם משום הכי
שמה התראה אבל הכא צורק און לגו
אינו יודע שיבא לידי ודאי איכור שאינו

יודע את מי יכה:
ובל קצוע במחצה על מחצה דמי.
מהכא נפקא לן בכל דוכתי
כדאיתא פ"ק דמכות (ד' טו. ושם)
ותימא ר"ש דלית ליה הך דרשא מנא
ליה ואין לומר משום דמסקינן ר"ש
כרבי דיליף נתינה נתינה ואייתר ליה
וארז לו לכל קצוע דלכתי למנא
דבי חזקיה אליבא דר"ש קשה מנא
ליה כל קצוע ועוד כיון דפטור ר"ש
אפילו בצולם ישראלים עד שיאמר
לפלוני אני מתכוון לא שייך למידרשיה
כלל וי"ל דיש לפרש לר"ש בשעשה
ישראלים וחד כותי ואמר לאותו
שעומד שם קצו מתכוון דמפטור
מטעם כל קצוע מוארז לו וכו'
האי גווגא אם כולם ישראלים חייבים:

זוה הדבור שייך לקמן ע"ב
ומפא מדרבנן. תימא דפרק
אלו נערות (מכות 77
ז': וס') דס"ד מעיקרא דפליגי רבי
יוחנן וריש לקיש צחיצי מיתום שוגגין
אי פטורין מן התשלומין אי לא ופרקי
ש' מי איכא למ"ד חייבין והתנא דבי
חזקיה וכו' ומתוך קושאיו ו' מוקי
פלוגמא צחיצי נלקות שוגגין ומאי
קושאיו הא איכא הכא תנאי דלית להו
תנא דבי חזקיה וי"ל דהא דפליגי
עליו לאו משום דלית להו היקישא
לענין ממון אחר דבהדי מיתה כגון
זרק חץ בשבת מתחלת ד' לסוף ד'
וקרע שיראית דהליכתי דלמר התם
באלו נערות (ד' א'). דפטור
או לדמי ולדות דבהדי מיתה דלשה
אבל לענין דמי הנהרג דוקא פליגי
משום דגלי רחמנא ונתמה נפש וגו'
ממון ומיהו קשה דבריש המנקין
לקמן (77 פד): משמע דאיכא תנאי
דלית להו היקישא כלל דקאמר הניחא
למאן דאית ליה תנא דבי חזקיה אלא
למאן דלית ליה היקישא למה לי וי"ל

דהיינו תנא דברייתא דרבי מגא מדרומא דפרק ד' (וה' ב"ק 77 מב.
ושם) דריש אנשים כי נתכוונו זה לזה אע"פ שיש אסון באלה יענשו
אלמא לית ליה ומי"מ כמתכות חשיב צרייתא דחזקיה עיקר טפי משום
דחזקיה צריה דר' חייא ושונה צרייתא של אציו כדאמרין (ס' כל
צרייתא דלא מיתניא צי רבי חייא וכו' ועי"ל דבכתובות (77 לה.
ושם) פריך לר' יוחנן דקיס ליה דאית ליה צרייתא דחזקיה דלעיל
צההואו פרקא (77 ז'): תנא התם הבא על אחותו יש לה קנס
ופריך ממניתיין דללו הן הלוקין הבא על אחותו וקיי"ל דאינו לוקם
ומשום ומשני ר' יוחנן ב' דללא אתרו ביה אומנו קיפא צל על בתו
אין לה קנס מפני שמתתו מיתת צ"ד והא דלא מותיב מדרבי
ומדרבנן ונתמה נפש וגו' במאי מוקי ליה לא בממון ולא צמיחה דאחריהו
מיפטור מתכוון להרוג את זה והרג את זה דוחק לומר דלא
מוקי קרא במתכוון להרוג את זה והרג את זה אלא משום דאית ספק
יהיה וגו' באלה ומהאי טעמא קשה לן לעיל לר"ש הא ונתמה נפש עלמנו
שהרג מאי קשיא ליה וזריך לומר דודאי הש"ס לא דחיק כולי האי אצל חזקיה
על כרתיה מוקי לה הכי וה"ק אם יהיה אסון כלומר
דין אסון שנתכוון לאשה עלמה ונתמה נפש תחת נפש ממש דלא יהיה
אסון לאו צדן אסון איירי דבכל ענין שיש אסון פטור לחזקיה מממון אלא לא
יהיה אסון כלל קאמר:

דאית לך למפטריה משום דספק
נפשות להקל מוהילנו העדה ויומא
ד' פד: ט: לא לריכא וכו'. ואשמעינן
קרא דפטור משום דהוה ליה כותי
קצוע ציניהם וילפינן מהאי קרא דכל
קצוע לא פחות מלהיות נדון כמתנה
על מחנה והוי ספק נפשות להקל
ומהכא נפקא לן בכל דוכתי דכל
קצוע כמתנה על מחנה דמי והא
ליכא למילף מיניה כרובא דמי דהא
מהיכא תיתי לן דילמא האי דפטור ליה
להקל ולא משום דחשבי ליה כרובא
אבל מחנה על מחנה על מחנה על
ילפינן מיניה דאי לאו כמתנה על מחנה
נפשות להקל ואמאי פטור הא רובא
דישראל נייהו ורצנן אית
להו נתכוון להו והרג את זה חייב:
במלות שצמיחה הכתוב מדבר.
נפש תחת נפש. ואי לא נתכוון וכו' איתכוון
מיהא חייב א"ג דלא נתכוון אלא
לחצירו דהא כתיב וכו' ינאו אנשים
וכי ינאו אנשים וכו'.

יוחנן גופיה לפי שזריך להקשות מתוך הדיוק ומקשה בפשיטות הלשון מצרייתא דחזקיה
וא"ת וא"ת וכו' וכו' ומתוך דאית ספק
הא ונתמה נפש עלמנו שהרג מאי קשיא ליה וזריך לומר דודאי הש"ס לא דחיק כולי
האי אצל חזקיה על כרתיה מוקי לה הכי וה"ק אם יהיה אסון כלומר
דין אסון שנתכוון לאשה עלמה ונתמה נפש תחת נפש ממש דלא יהיה
אסון לאו צדן אסון איירי דבכל ענין שיש אסון פטור לחזקיה מממון אלא לא
יהיה אסון כלל קאמר:

א) ב"ק מד: ט) שם
כמתכות טו, א) שם יומא
פד: וצ"ק מד: מתכות
שם, ד) בס"א: גימ, גימ,
א) שבת קטב, וצ"ק,
ו) וזכר כמתכות גלג,
לעיל עד. כמתכות גלג,
ח) שם במתכות וילמא
דכי ינאו נקוט. חיי"ט,
ט) מגיה יא. לקמן פו:
כמתכות גלג, ו) בס"א:
גימ, ז) בס"א: גימ,
ט) במגדה לה, ח) וילמא
שם וגימ טו"ב צ"ב: ד"ה
ופסק, ו) בס"א: גימ,
ח) ויעש טו"ב צ"ק מד:
ד"ה כל וטו"ב כמתכות טו.
ד"ה פרט ותופסת דהי ית.
ד"ה שפ"ק, ט) שם לה.
וטס, ו) נבולין ק"ל, ח)
ט) שם לב:

מוסף רש"י

פרט לוורק און גנו.
למך כמותא אשמי ויש
נעניס וישראלים אשמי
למירא לנעניס מתכוין (ב"ק
מד): אבל שני ישראלים
שמתין ומתכוין להרוג זה
(והרג זה) והתרו צו וקבל
התראה ונפלה הכאה על
חצירו חייב (כתובות טו).
תיפוק ליה דרובא
כותים ינידו. ולא אצטריך
קרא למפטריה (ב"ק טו).
אי נמי פלגא ופלגא.
חמה עניס ונתמה
ישראלים לא אצטריך קרא
למפטריה (שם) דמתיבא
מתי לנעניס (כתובות
טו). ספק נפשות. דמי
נפשות. להקל. דהא והילנו
העדה כתיב (שם). דאיכא
תשעה ישראל. דאי לאו
קרא הוה איתנא ויל פטר
רובא וישראל. איכין.
ואע"פ דלמא לאו להאי
איכין, מתכוין להרוג את זה
והרג את זה חייב. קמ"ל
קרא דהואיל והוה ליה
כנעני קצוע ציניהן כמתנה
על מחנה דמי וספק נפשות
להקל ולכל מיל דקיי"ל
קצוע כמתנה על מחנה דמי
מהאי קרא נפקא לן (ב"ק
טו). במצות שבמיתה.
מתכוין היה להרוג
(כתובות ג'). שהו מתכוין
להרוג את חצירו והכה על
האשה, כמתכות מדבי (שם)
(ד). דכתיב אם אסון
יהיה. שמתה האשה,
ונתמה נפש תחת נפש.
ואע"פ שלא נתכוין אלא
לחצירו, ואשמעינן מתכוין
להרוג את זה והרג את זה
חייב (כתובות ג'). ונתמה
נפש תחת נפש ממון.
אם אסון יהיה שמה
האשה, יתן ממון דמי
האשה ליורשיה, שאין עליה
חייב מיתה. שלא מתכוין לה
אלא לחצירו נתכוין, דכתיב
וכי ינאו אנשים (יתדו)
קפבר רבי נתכוין להרוג את
זה והרג את זה פטור
ממיתה ומתלה ממון
(ותיגיה יא). באמרה
נתמה למשה. ומת נפש
תחת נפש (שם).